

Ilari Tötterström

Taustoja kulttuurialan koulutuksesta ja työllistymisestä

OAMK:sta valmistuneiden pop-jazz-pedagogien työllistymisen haasteita

Taustoja kulttuurialan koulutuksesta ja työllistymisestä

OAMK:sta valmistuneiden pop-jazz-pedagogien työllistymisen haasteita

Ilari Tötterström

Opinnäytetyö

Kevät 2016

Musiikin tutkinto-ohjelma

Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu

Musiikin tutkinto-ohjelma, Pop/jazz -musiikki

Tekijä: Ilari Tötterström

Opinnäytetyön nimi: Taustoja kulttuurialan koulutuksesta ja työllistymisestä – OAMK:sta valmistuneiden pop-jazz-pedagogien työllistymisen haasteita

Työn ohjaaja: Jaana Sariola

Työn valmistumislukukausi- ja vuosi: Kevät 2016

Sivumäärä: 26 + 1

Kulttuurialalla niin kouluttautuminen kuin sille työllistyminen ovat lisääntyneet viime vuosina. Julki-suudessa on paljon puhuttu, riittääkö kulttuurialalla töitä kaikille. Opinnäytetyön aihe syntyi oman kiinnostukseni pohjalta. Minulla oli myös mielenkiintoa kuulla Oulun ammattikorkeakoulusta valmistuneiden ajatuksia ja sitä, kuinka ne vastasivat omia odotuksiani.

Tausta-aineisto on kerätty viime vuosien aikana ilmestyneistä työllistymisraporteista ja tilastojulkaisuista. Tein sähköpostikyselyn viidelle Oulun ammattikorkeakoulusta valmistuneelle pop-jazz-pedagogille. Vertailin työssäni saatuja vastauksia. Sain mielestäni tärkeää lisäinformaatiota Oulun ammattikorkeakoululta valmistuneiden pedagogien työllistymisestä.

Kun hain alalle opiskelemaan vuonna 2007, koulutus ja työllistyminen olivat selvästi noususuhdanteessa. Nyt kun olen valmistumassa musiikkipedagogiksi, alalla vallitsee hienoinen taantuma ja työllistyminen tulee olemaan haastavaa.

Opinnäytetyöni on katsaus koko kulttuurialan, ja erityisesti OAMK:sta valmistuneiden pop-jazz-pedagogien työllistymiseen ja sen haasteisiin. Selvitin myös, mikä helpottaa ja edistää pedagogina työllistymistä.

Asiasanat: Rytmimusiikki, kulttuuriala, musiikkialan työllistyminen, pop-jazz musiikkipedagogikoulutus

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences

Bachelor's degree in music, Pop-Jazz-pedagogics

Author: Ilari Tötterström

Title of thesis: Backgrounds of culture sector's education and employment – Employment's challenges of pop/jazz pedagogues graduated from Oulu University of Applied Sciences

Supervisor: Jaana Sariola

Term and year when the thesis was submitted: spring 2016 Number of pages: 26 + 1

In the sector of culture both education and employment have increased in recent years. There has been a lot of talk about whether there is sufficient work for all of the people that are now getting their degrees in the field of culture. The topic of the thesis was formed by my own interest in this question. I also wanted to learn how the graduates of Oulu University of Applied Sciences thought about this and see how it reflected in the light of my own expectations.

The background material was collected from latest employment reports and statistical publications. I also conducted an email survey where I sent a questionnaire to five people who had already graduated as pop/jazz pedagogues from Oulu University of Applied Sciences. I compared the responses. In conclusion I got additional information from the graduates about their employment.

When I applied to study the music industry in 2007, the education and employment were on a clear upswing. Now that I am nearing the degree in music education, the sector seems to be in recession and future employment is going to be challenging.

My thesis is a review of the entire cultural sector, and in particular the pop/jazz pedagogues employment and the challenges it faces. I also found out which things facilitate pedagogical employment.

Keywords: Rhythm music, culture, employment in the music industry, pop/jazz music pedagogue education

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	TIETOA JA TAUSTAA KULTTUURIALAN KOULUTUKSESTA JA TYÖLLISTYMISESTÄ	8
2.1	Yleisesti kulttuurialan koulutuksesta	8
2.2	Musiikkialan koulutusmäärät ja alalle työllistyminen	10
2.3	Musiikkialan koulutuksen sisältö ja osaamistarpeet	11
2.4	Muusikot ja toimeentulo	12
2.5	Musiikkialan työkentän mahdollisuudet	13
2.6	Aikaisemmat selvitykset Oulun ammattikorkeakoulusta	14
2.7	Mihin musiikkipedagogin tutkinto Oamkista valmistaa?	14
3	SELVITYS OAMKILTA VALMISTUNEIDEN POP-JAZZ-MUSIIKKIPEDAGOGIEN TYÖLLISTYMISESTÄ	16
3.1	Menetelmät	16
3.2	Kyselyn vastaukset ja tulokset	17
4	YHTEENVETO JA POHDINTA	23
	LÄHTEET	25
	LIITTEET	27

1 JOHDANTO

Konservatorion ja ammattikorkeakoulun opintojeni aikana olen oppinut instrumenttini suvereniteetin, tarvittavat pedagogiset taidot sekä hyvän ymmärryksen musiikin teoriasta. Näillä työkaluilla on ollut hyvä kehittää omaa taiteellista näkemystä, tehdä töitä musiikkimaailmassa ja soittaa erilaisissa kokoonpanoissa. Valmistuminen bassonsoitonopettajaksi Oulun ammattikorkeakoulun musiikkipedagogian linjalta on kuitenkin itselläni lähellä, ja viimeisten kuukausien aikana huoli tulevaisuuden työllistymisestä ja toimeentulosta on kasvanut. Viiden vuoden sisällä valmistumisestani toivon, että asunto olisi ostettu ja perhe perustettu. Elämisen kustannukset tulevat lähivuosina olemaan selvästi suuremmat kuin aiemmat huolettoman yksinasuvan opiskelijan rahamenot.

Selvitän opinnäytetyössäni, miten viime vuosina valmistuneet opiskelijakollegani ovat pärjänneet työelämässä ja mitä voisimme ottaa heidän kokemuksistaan opiksi. Lähestyin osaa heistä sähköpostikyselyllä ja selvitin, mitä tekijöitä juuri he pitivät tärkeimpinä työllistymisensä kannalta. Heidän tiedoistaan, kokemuksistaan ja vinkeistään arvelin olevan varmasti apua niin minulle kuin myös muille muusikoille, jotka perehtyisivät työhöni. Opiskeluaikana saa vielä rauhassa kokeilla erilaisia asioita musiikin, jopa marginaalisillakin, eri saroilla mutta valmistuttuani minulle olisi tärkeää kuitenkin ensisijaisesti työllistyä hyvin. Sen takia haluankin selvittää, mitkä tavat tukisivat sekä muiden että omia työllistymismahdollisuuksiani parhaiten.

Itselläni on opiskelujen aikana ollut esiintymisiä ja yksityisoppilaita, mutten tähän mennessä ole ollut bassonsoitonopettajana niin työllistetty kuin jotkut opiskelijatoverini musiikkipedagogeina. Osa heistä on opettanut oppilaitoksissa kaikki arkipäivät opintojen ohessa. Useimmiten kyseiset henkilöt ovat laulajia ja opiskelevat laulupedagogeiksi, ja lauluoppilaita tuntuu riittävän selvästi enemmän kuin esimerkiksi basso-oppilaita. Tämä luultavasti johtuu siitä, että popmusiikin saralla monille ihmisille erilaiset laulukilpailut, kuten Idols ja Voice of Finland, näyttävät tärkeinä ja hohdokkaina ponnistuslautoina menestykseen. Näissä laulusolisti on aina pääosassa, ja solisteihin ihmiset samaistuvat. Sen myötä kaikenikäiset ja erityisesti nuoret hakeutuvat opiskelemaan juuri poplaulua, ja laulunopettajilla riittää oppilaita.

Pop-jazz-yhtyeessä sähköbassolla ei ole kansan keskuudessa samanlaista puoleensavetävyyttä. Suurimmalle osalle ihmisistä ensimmäiset mielikuvat bassonsoitosta ja -soittajista perustuvat niin

sanottuihin basistivitseihin. Bassoja saatetaan pitää helppona tai tylsänä soittimena verrattuna esimerkiksi kitaraan tai rumpuihin. Bassonsoitosta löytyy kuitenkin haasteita ja kehitettävää vuosikausiksi. Itse olen löytänyt lisää haastetta ja mielenkiintoa opiskelemalla sähköbasson lisäksi akustisen kontrabasson soittoa.

Popyhtyeen kokoonpanoon kuitenkin tarvitaan aina basisti, jos musiikki ei ole täysin elektronista. Uskon, että bassonopettajille voisi olla tilaa työmarkkinoilla jatkossakin, sillä kun soittimeen tutustuu ensivaikutelmaa pidemmälle, voi siitä löytää ja sen avulla luoda paljon iloa ja elämyksiä. Instrumentin taitaminen madaltaa kynnystä alkaa säveltämään, sovittamaan tai miksaamaan musiikkia bassolle ja koko bändille. Monipuolisuus on valttia nykypäivänä ja muun muassa kotistudion perustaminen on helpompaa kuin koskaan, varsinkin jos ei arasta MIDI-tiedonsiirtojärjestelmien käyttöä.

Musiikkialalla sosiaaliset, ja nykyään myös sosiaalisen median taidot ovat tietenkin lisäksi tärkeitä. Muusikoilla kuten kaikilla taiteilijoilla on monesti vahvoja mielipiteitä, joten pitää osata tulla toimeen myös sellaisten ihmisten kanssa, joiden näkemys ja arvot saattavat olla täysin päinvastaiset kuin itsellä.

Kartoitan kulttuurialan koulutuksen ja työllistymisen taustoja. Tavoitteenani on myös edellisten ajatusten valossa luoda opinnäytetyöstäni katsaus OAMK:sta valmistuneiden pop-jazz-pedagogien työllistymiseen ja sen haasteisiin tekemäni kyselyn avulla. Tarkoitus on myös selvittää, mikä helpottaa ja edistää työllistymistä.

2 TIETOA JA TAUSTAA KULTTUURIALAN KOULUTUKSESTA JA TYÖLLISTYMISESTÄ

2.1 Yleisesti kulttuurialan koulutuksesta

Kulttuurialan koulutuspaikat lisääntyivät runsaasti 1990-luvulla erityisesti siksi, että silloin Suomeen perustettiin iso joukko ammattikorkeakouluja. Kaikki kulttuurialan opintoja tarjoavat ammattikorkeakoulut on perustettu 1990-luvulla. Tuolloin monille nuorille kulttuurialan opiskelu oli mieluisa ja paras vaihtoehto. Vuonna 1997 ammattikorkeakoulujen kulttuurialoille hakijoita oli 11 200, joista opiskelun aloitti 1200 henkilöä. Vain muutama vuosi myöhemmin vuonna 2001 kulttuurialan opiskelupaikalla opiskelunsa aloittaneita oli jo yli 2000. Edelleen hakijoita oli runsaasti (9700) ja muihin ammattikorkeakoulualoihin verrattuna kulttuuriala oli yhä kilpailluin. Vain joka viides hakijoista pääsi kulttuurialan opintoihin, kun ylipäätään ammattikorkeakouluihin hakeneista aloituspaikan sai 29 prosenttia. Kulttuurialan koulutusvolyymi kasvoi tuolloin varsin nopeaa vauhtia, mikä aiheutti huolta alalle työllistymisestä. Vuonna 2003 ilmestyneessä raportissa "Kulttuurin koulutus ja uudet urat" on selvitetty kulttuurialalta valmistuneiden koulutuskokemuksia, työllistymistä ja yrittäjyyttä. (Honkanen 2003, 11.)

Koulutuksen kasvun syytä olivat aloituspaikkojen lisääntyminen eri taiteen aloilla sekä yhteiskunnallisen kulttuurikentän muutos. Nämä tekijät saivat aikaan uusien alojen ja koulutusohjelmien perustamista. Uusia aloja olivat erityisesti uudenlainen kulttuuriyrittäminen ja esimerkiksi median ja sisältötuotanto. (Sama, 11.)

Vuonna 2003 tehdyn raportin selvityksen mukaan kulttuurialalta valmistuneiden työllistyminen ei periaatteessa eronnut mekanismeiltaan muilta aloilta valmistuneiden tavoista. Kulttuurialallakin työelämässä työntekijöillä omat asemansa ja sijansa, joihin suurin osa valmistuneista päätyy. Valtaosa kulttuurialalta valmistuneista valitsi edelleen perinteiseen palkkatyön. Taiteen aloilla keskimääräistä suurempi osa päätyi kuitenkin yrittäjien asemaan. (Sama, 21.)

Kulttuurialan ammattilaisilla on yleisesti ottaen selkeä käsitys siitä, millainen toimeentulomahdollisuus ja työnsaantimahdollisuus heidän alallaan on. Käsitusten mukaan työnäkymät eivät kuitenkaan olleet kovin positiivisia keskiarvojen perusteella selvitykseen vastanneiden kesken. (Honkanen 2003, 69.)

Honkasen ja Aholan tekemän selvityksen mukaan 65 prosenttia vastanneista oli sitä mieltä, että kulttuurialalle koulutetaan liikaa ammattilaisia ja että kulttuurialalla toimeentulon saaminen on epävarmaa. Sanottiin muun muassa että "kulttuurialan ammattikorkeakoulututkinnolla ei ole markkina-arvoa nykyisessä työelämässä". Alan arvostusta myös kommentoitiin näin: "Arvostus on vielä puolitieessä. Saman verran opintoviikkoja suorittanut insinööri saa huomattavasti enemmän palkkaa". (Sama, 71.)

Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan kulttuuriammateissa ja -toimialoilla työllisyys oli kasvussa vuosina 2004-2011 muita ammatteja ja aloja nopeammin. Kulttuuriammateissa päätyössä toimi noin 81 700 henkilöä vuonna 2012. Samaan aikaan kun koko työllisyys kasvoi vajaat viisi prosenttia, niin kulttuuriammattien työllisyys koheni vuosina 2004–2011 22 prosenttia. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012, nettilähde, viitattu 20.11.2015.)

Näyttelijöiden työllisyys lisääntyi 33 prosenttia ja kuvataiteilijoiden, taideteollisen alan suunnittelijoiden ym. 35,9 prosenttia. Tanssitaiteilijoiden lukumäärä lisääntyi yli 50 prosenttia ja teatteri- ja elokuvaohjaajien lukumäärä yli 60 prosenttia. Viihdemuusikkoina työllisiä oli 33 prosenttia enemmän vuonna 2009 kuin vuonna 2000. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012, nettilähde, viitattu 20.11.2015.)

Samanlainen Tilastokeskuksen Kulttuuritilasto 2014 -verkkójulkaisu totesi muutamaa vuotta myöhemmin, että kulttuuritoimialat työllistävät vuonna 2014 yli 9 prosenttia huonommin kuin 2011. Kuitenkin kulttuuriammateissa toimii paljon itsensä työllistäjiä ja kulttuuriammateissa toimivien työllisyys kohentui prosentoin vuosina 2011–2014. (Suomen virallinen tilasto (SVT): Kulttuuri 2014, verkkójulkaisu, viitattu 24.11.2015.)

2.2 Musiikkialan koulutusmäärät ja alalle työllistyminen

Musiikkialan koulutuspaikat ovat lisääntyneet paljon verrattuna 1990-lukuun. Siinä missä 90-luvulla toiseen asteen oppilaitoksia oli 11, niin vuonna 2005 niitä oli 17. Ammattikorkeakoulutason opetusta ei vielä 90-luvulla ollut ollenkaan, ja 2005 musiikkia pystyi opiskelemaan peräti kymmenessä ammattikorkeakoulussa. Sibelius-Akatemia pysyy edelleen Suomen ainoana musiikkiyliopistona. (Karhunen 2005, 10.)

Koulutuspaikkojen lisääntyessä valmistuneiden työllistymisen haasteet myös vaikeutuvat sen myötä. Julkisuudessa on ollut paljon puhetta siitä, onko muusikkojen koulutusvolyymi jo liian suuri ja mihin koulutuksessa tulisi keskittyä. Karhusen julkaisussa musiikkialan ammatillisen tutkinnon suorittaneille vuonna 2004 tehty kyselytutkimus paljasti, ettei näyttöä kovin suuresta ylikoulutuksesta tuolloin ollut toisen asteen ja ammattikorkeakoulujen osalta. Vastanneiden keskuudessa kyselyhetkellä työttömien määrä musiikkialalla oli kuusi prosenttia ja verrattuna muihin taiteenaloihin työttömyys oli prosentuaalisesti pienempi. Johtopäätöksenä kuitenkin todetaan, että musiikkialan ammattiryhmilläkin on selviä eroja ja tiettyjä ongelmakohtia. Esimerkiksi freelancereina ja keikkojen varassa työskentelevien rytmimuusikoiden työsuhteiden määrä- ja osa-aikaisuudet nähdään heikkona osa-alueena ja työoloissa olisi parannettavaa. (Sama, 67, 63.)

Samassa selvityksessä todetaan, että musiikkipedagogeista työsuhteessa oli 80 prosenttia valmistuneista, kun taas muusikoiden joukossa työsuhteessa oli puolet vastanneista. Tämä selittyy osittain sillä, että toisen asteen tutkinto on luonteeltaan valmisteleva ja useimmat muusikot jatkavat opintojaan edelleen ammattikorkeakouluun. Työttömänä pedagogeista oli neljä prosenttia, ja saman verran yrittäjinä. Suurin osa työsuhteista oli määräaikaisia ja niitä saattoi olla useita rinnakkain. (Sama, 44–45.)

Työllistymistä tukevia tekijöitä vastaajien mielestä olivat ensisijaisesti henkilökohtaiset kontaktit, koulutus sekä muu aikaisempi työkokemus. Pedagogeista 54 prosenttia sai työpaikan henkilökohtaisten suhteiden avulla, 35 prosenttia tapauksista työnantaja otti yhteyttä, 36 prosenttia sai töitä ottamalla itse yhteyttä työnantajaansa ja 19 prosenttia työllistyi internet- tai sanomalehti-ilmoituksella. (Sama, 52.)

Vuonna 2004 tehdyssä kyselyssä musiikkipedagogeista 61 prosenttia arvioi työllisyystilanteen huonoksi sillä hetkellä. Vastaajat arvioivat myös työllistymisvaikeuksien syitä. Yli puolet (55 prosenttia)

vastanneista oli sitä mieltä, että alan kova kilpailu tuotti vaikeuksia. Asuinpaikkakunta rajoitti työllistymistä 30 prosentin mukaan ja 16 prosenttia vastanneelle pedagogille markkinointitaitojen puute oli haasteena. (Sama, 51.)

2.3 Musiikkialan koulutuksen sisältö ja osaamistarpeet

Yhteiskunnan muuttuessa muuttuvat myös taidot, joita musiikkipedagogi tarvitsee työelämässä pedagogin töissä. Teknologian kehittyessä ja maailman digitalisoituessa opetusmenetelmät uudistuvat. Tuntumanani on, että perinteinen mestari–kisälli–opetusmalli on yhä voimissaan ja arvostettu, mutta nykyään korostetaan myös hyvää vuorovaikutteista opetussuhdetta, jossa oppimista voi tapahtua myös toiseen suuntaan eli niin, että opettajakin voi oppia oppilaaltaan.

Musiikkialan rehtorit tähdentävät, että nykypäivänä soitinopettajan tulee ottaa huomioon oppilaan mieltymykset ja elämäntilanne. Opetuksen ei tulisi rajoittua pelkästään yksilöopetukseen kahdestaan ”mustassa laatikossa”, vaan sen tulisi antaa elämän eväitä myös oppituntien ulkopuolelle. (Muukkonen ym. 2011, 15.)

Karhunen selvityksessään vuodelta 2004 ammattikorkeakoulututkinnon ja toisen asteen tutkinnon suorittaneista noin 50 prosenttia vastanneista oli sitä mieltä, että heidän sen hetkinen työ vastasi jossain määrin heidän koulutustaan ja 40 prosenttia piti työpaikkaansa täysin koulutustaan vastaavana. Kymmenen prosenttia oli sitä mieltä, että heidän työnsä ei vastannut yhtään koulutustaan. (Karhunen 2005, 44–45.)

Toive-hankkeessa selviteltiin toimintaympäristön muutoksien vaikutusta osaamistarpeisiin musiikin alalla. Sibelius-Akatemian vuoden 2011 julkaistussa hankkeen loppuraportissa (Muukkonen ym.) ennustetaan asiakasajattelun syvenemään tulevaisuudessa. Musiikkiopistoissa on nykypäivänä enenevässä määrin tärkeitä ja kasvavia osaamisalueita. Niitä ovat muun muassa improvisaatio, vapaa säestys, kahdenosaaminen (missä opettaja opettaa esimerkiksi kahta instrumenttia), taito opettaa yhteysoittoa, erilaisten tyylien monipuolinen osaaminen, musiikkitekniikka (esimerkiksi miksaaminen), lasten kanssa hyvin toimeen tuleminen, erilaisten taiteenlajien ymmärtäminen ja arvostus, sekä sosiaaliset ja viestintätaidot. Itsensä kehittäminen ja projektien suunnittelutaidot ovat eri-

tyisessä roolissa nykyään. Monipuolisuus on entistä tärkeämpää. Edelleen esiintymistaidot ja kokonaisu mielikuvien luominen ovat taiteilijalle ydintaitoja, sillä esiintyminen pitää olla persoonallista ja esiintyjän tulisi tuoda omaa näkemystään ilmi musiikissaan. (Muukkonen ym. 2011, 24, 67.)

Kanttoreilta odotetaan myös nykyään enemmän monipuolisuutta. Loppuraportissa mainittiin, että urkujen ja pianon rinnalle on tullut messut bändisoittimilla (Sama, 49.). Ehkä Suomessakin voitaisiin esittää jatkossa enemmän Amerikan tyyliin myös rytmimusiikillista gospelsia kirkon tilaisuuksissa näin rytmimuusikoiden määrän lisääntyessä.

2.4 Muusikot ja toimeentulo

Perinteisesti muusikot ovat saaneet suurimmat tulot esiintymisistä ja opettamisesta. Se vaikuttaa olevan melko muuttumaton perusasia. Harva muusikko hankkii elantonsa päätoimisella säveltämisellä, sanoittamisella tai sovittamisella. Tyypilliseen rytmimusiikin ammattiuraan on kuulunut perinteisesti paljon esiintymisiä ja jonkin verran töitä ääniteollisuudessa (radio- tai televisiotyö). (Muukkonen ym. 2011, 64.)

Musiikkialalla yrittäjyyttä on pidetty jonkun verran uhkana, johon monet muusikoista eivät halua lähteä. Yrittäjyyden myötä ulkomusiikillisten taitojen liiallinen korostuminen sekä tekijänoikeuksien merkityksien väheneminen koetaan uhkakuvana. (Sama, 68.)

Työnteko opiskelujen ohella on muusikoiden ja musiikkipedagogien parissa enemmän sääntö kuin poikkeus. Opiskeluaikojen kontaktit voivat osoittautua tärkeiksi tulevaisuutta silmällä pitäen. Karhusen selvityksen mukaan käytännössä kaikki ammattikorkeakoulussa opiskelevat muusikot tekevät jossain opiskelun vaiheessa töitä, ja toisella asteella 98 prosenttia teki töitä opiskelujen ohessa. Tilapäis- ja osa-aikatöitä tekivät 66 prosenttia musiikin opiskelijoista. Loma-aikoina töitä heistä teki 64 prosenttia. Pedagogeista 37 prosenttia siirtyi työelämään jo opiskelujen aikana. Säännöllisessä työssä pedagogeista oli 31 prosenttia koko opiskelujen ajan. (Karhunen 2005, 40.)

2.5 Musiikkialan työkentän mahdollisuudet

Hyvinvointipalvelut ovat yksi mahdollinen tulevaisuuden työllistävä ala muusikoille. Näyttää siltä, että musiikilla on mahdollisuus edistää terveyttä ja ohjata ihmismieltä paremmille poluille. Hyvinvoinnin voi jakaa kolmeen luokkaan: elintasaan (having), yhteisöllisyyteen (loving) sekä itsensä toteuttamiseen (being). (Allardt 1976, 38.)

Musiikilla on mahdollisuus tarjota näitä kaikkia. Jo vasta-alkaja saattaa omistaa hienon soittimen, antaa musiikin iloa ystävilleen ja pystyy jossain määrin toteuttamaan itseään. Täten musiikkiharrastus jo itsessään on hyvinvointipalvelua ilman sen kummempaa brändäystä tai tuotepakettiin sijoittelua. Vaikuttaa kuitenkin siltä, että musiikkiharrastuksella voi saada aikaan haittaakin, jos harrastaja tai joku toinen kohdistaa itseensä epäterveitä odotuksia.

Marjatta Bardyn mukaan pohjoismainen yhteiskunta on ihmisoikeuksien ja teollisuuden lapsi. Malli on muuten hyvä, paitsi että tuottamamme ekologinen jalanjälki kasvaa tässä yhteiskunnassa liian suureksi. Kulutamme kolme kertaa enemmän kuin saisimme, jotta maapallo säilyisi hyvässä kunnossa. Pääasiallisesti musiikki ei kuluta paljoa luonnonvaroja. Ne, mitkä saavat musiikin toimimaan ovat ihmiset ja luovuus, eikä maapalloa kuormittava tavara - vaikka sitäkin tarvitaan jonkin verran. Musiikkiin kannattaa panostaa ja antaa muusikoille tilaa toimia luonnon ja ihmisten hyvinvoinnin ehdoilla yhteiskunnassamme. (Koivisto ym. 2005, 37.)

Työ- ja elinkeinoministeriön toimialaraportin mukaan luovat alat ovat kasvaneet viime vuosina merkittävästi ja ne työllistävät huomattavan joukon eri alojen ammattilaisia. Luovilla aloilla liikevaihto on kasvanut koko 2000-luvun ajan. Alan vahvuudet ovat sen dynaamisuudessa, mahdollisuuksissa soveltaa osaamista monella tavalla, yleisön laajassa kiinnostuksessa (globaalit markkinat) ja siinä, että julkinen sektori on valmis tukemaan luovaa alaa. Yleinen talouden epävarmuus heijastuu kuitenkin myös luoville aloille. (Toimialaraportti 2013, 3, 59.)

Musiikin rajoja voidaan rikkoa ja hakea uusia musiikin ilmaisun muotoja. Näin tapahtui, kun Jean Sibeliuksen jälkeläinen sähköbasisti Lauri Porra esitti ensikertaa Entropia-sävellyksensä sähköbassolle ja sinfoniaorkesterille yhdessä Sinfonia Lahden kanssa tänä vuonna. Tulevaisuudessa rajat voivat vielä enemmän hälvetä, ja eri tyylien edustajat voivat saada innovatiivisia asioita aikaan. (Helsingin Sanomat, viitattu 24.11.2015.)

2.6 Aikaisemmat selvitykset Oulun ammattikorkeakoulusta

Oulun ammattikorkeakoulu (OAMK) on perustettu vuonna 1996 ja väliaikaislaitoksena jo 1992. Musiikin koulutusohjelma on aloittanut 1999 ja ensimmäiset musiikkipedagogit Oamkista valmistuivat vuonna 2001. Pop-jazz-musiikkipedagogien työllistymistä ei ole aikaisemmin selvitetty.

Elisa Mäkelä tutki omassa opinnäytetyössään vuonna 2012 OAMK:n musiikkipedagogian koulutusohjelmasta valmistuneiden muusikoiden työllistymistä, mutta vastaajista suurin osa oli klassisia muusikoita ja kirkkomuusikoita. Kyselyn avulla selvisi, että 94 prosenttia valmistuneista musiikkipedagogeista oli tehnyt opetustöitä opiskeluiden aikana. Tämän lisäksi esiintymisiä oli ollut monien työnkuvassa. (Mäkelä 2012, 11.)

Vuonna 2009 Pertti Sillanpää käsitteli ePooki-artikkelissaan Oamkilta valmistuneiden journalistien työllistymistä. Siitä selvisi, että kyseessä olevalla alalla opiskeluaikana luodut kontaktit työnantajiin auttavat parhaiten työllistymisessä. Arvosanoilla ei niinkään ole ensisijaista merkitystä, vaan osaamisella ja persoonalla. (Sillanpää 2009, viitattu 21.1.2016.)

Mihin musiikkipedagogin tutkinto OAMK:sta valmistaa?

Musiikkipedagogin tutkinto OAMK:n opintosuunnitelman mukaan vuodelta 2015 antaa opiskelijalle työkalut taiteellisen näkemyksen luomiseen, instrumentin hallitsemiseen sekä musiikillista yleissivistystä. Koulutuksen painopisteet ovat instrumentinhallinnassa ja pedagogiikassa. OAMK:ssa halutaan antaa opiskelijalle mahdollisuus kehittää osaamistaan niin itsenäisesti kuin ryhmissäkin ja opiskelija pääsee olemaan osana erilaisia kehittäviä kokoonpanoja. Monipuolisuuteen tähdätään muun muassa sivuinstrumenttiopintojen ja yhtyesoiton kautta. Koulutuksessa myös pyritään siihen, että opiskelija pystyy hyödyntämään kansainvälisyyttä ja sen luomia mahdollisuuksia alallaan. (OAMK:n opinto-opas 2015, viitattu 20.11.2015.)

Musiikkipedagogeiksi valmistuneet pystyvät toimimaan ammatillisen koulutuksen, taiteen perusopetuksen, vapaan sivistystyön sekä muissa musiikkipedagogista asiantuntemusta vaativissa tehtävissä. Musiikkipedagogit voivat toimia myös muusikkoina erilaisissa kokoonpanoissa. Opiskelija

tekee tutor-opettajansa kanssa yhteistyössä itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman, jonka hän suunnittelee itselleen sopivaksi vuosi kerrallaan. Oppimisyhteisön on tarkoitus kannustaa vuorovaikutukseen ja myös ihmisen kasvuun kokonaisvaltaiseksi. (OAMK:n opinto-opas 2015, viitattu 20.11.2015.)

Tavoitteet musiikkipedagogin koulutuksessa toteutuvat hyvin. Taiteellisen näkemyksen luomiseen ei yksistään mikään koulu voi antaa täydellisiä työkaluja, sillä kaikki musiikin ulkopuolellakin olevat asiat ruokkivat sitä. Siinä suhteessa opiskelijan tulee olla oma-aloitteinen ja aktiivinen. Mikäli opiskelija löytää inspiraatiota jollain opintojen ulkopuolisella osa-alueella ja kokee sen tärkeäksi, hänen tulisi itse sitä itsessään kehittää.

3 SELVITYS OAMK:LTA VALMISTUNEIDEN POP-JAZZ-MUSIIKKIPEDAGOGIEN TYÖLLISTYMISESTÄ

3.1 Menetelmät

Päätin tehdä opinnäytetyössäni kyselyn. Vastavalmistuneet kanssamuusikot ovat parhaita asiantuntijoita vastaamaan kysymyksiin musiikkipedagogina työllistymisen haasteista, koska se on heille arjen ja sen hetkisen elämän läheinen seikka. Valmistelin kymmenen kysymystä, joiden avulla he voisivat avata omaa tulkintaansa pop-jazz-muusikoiden ja -pedagogien työllistymisen tilanteesta sekä kertoa, mitkä asiat ovat heidän mielestään tärkeitä.

Lähetin sähköpostikyselyn viidelle valmistuneelle musiikkipedagogille. He valikoituivat siten, että oman käsitykseni mukaan he ovat kokeneita ja että heillä tämän vuoksi olisi asiasta painavaa saannottavaa. Minua kiinnosti saada tietää, ovatko he olleet työllistettyjä heti valmistumisen jälkeen ja onko töitä ollut enemmän opetus- vai esiintymispuolella. Halusin erityisesti selvittää, minkä asioiden he kokevat auttaneen työllistymisessä. Monipuolisuudesta puhutaan paljon samoin kuin siitä, että se on tärkeää muusikoille. Selvitin kyselyssäni, millä tavalla vastaajat kokevat toimivansa monipuolisesti erilaisissa musiikkialan tehtävissä.

Kysyin vastaajilta, mitä mieltä he ovat markkinoinnin merkityksestä, feikkauksesta ja muovautumisesta (katso lisää kysymyksien kohdalta). Feikkausta voi olla sekä yksilön tai yhtyeen soitossa että olemuksessa. Muovautumisella tarkoitan oman egon syrjään laittamista työtovereiden vuoksi. Lisäksi minua kiinnosti tietää, onko heidän mielestään musiikkipedagogian alalla tilaa uusille tekijöille ja ammattilaisille. Halusin selvittää myös, onko heidän mielestään paikallisen musiikkikulttuurin tukeminen tärkeämpää kuin maailmanluokan meiningin tavoittelu. Tämä sivuaa hieman aiempia kysymyksiä. Viimeisenä kysymyksenä halusin tiedustella vastaajien ajatuksia siihen, vastasiko Oamkista saatu koulutus työelämän vaatimuksia.

Kysely suoritettiin elokuussa 2015 ja vastaukset saatiin sähköpostin välityksellä. Sähköpostikyselyyn vastanneista puhutaan termeillä ha1, ha2, ha3, ha4 ja ha5.

Kyselyn vastaajat koostuivat kahdesta laulupedagogista (ha1, ha2), kahdesta rumpopedagogista (ha3, ha4) sekä yhdestä kitarapedagogista (ha5). Vastaukset koin informatiivisiksi ja hyödyllisiksi. Pop-jazz-muusikoiden ja -pedagogien mielipiteitä on aina mielenkiintoista kuulla, ja sain niistä hyvää sisältöä työhöni.

3.2 Kyselyn vastaukset ja tulokset

1. Oletko ollut työllistettynä heti valmistumisen jälkeen?

Kaikki vastaajat olivat olleet työllistettynä sekä koulutuksen aikana että sen jälkeen. Tilanne tuntui olevan hyvällä mallilla kaikilla. Yleinen piirre tuntui olevan, että he toimivat freelance-muusikkona ja opettivat myös joko yksityisesti tai Oulun seudun eri musiikkioppilaitoksissa. Kukaan heistä ei ollut virassa, mikä on kuitenkin tässä vaiheessa ja nykyaikana ymmärrettävää, sillä vastaajat olivat suhteellisen nuoria (noin 30-vuotiaita). He toimivat kaikki sivutoimisena opettajana. Heidän työllistymiseensä oli vaikuttanut harrastustausta, kokemus erilaisista kokoonpanoista sekä opiskelupaikka Oamkissa, mikä kertoi tasokkuudesta työnantajille. He kaikki keikkailevat erilaisissa kokoonpanoissa. Pari vastaajista mainitsi, että he ovat yrittäjiä (ha1, ha4).

Ha2 (nainen, laulaja): "Olen toiminut freelancer muusikkona ja sivutoimisena tuntiopettajana jo opiskelun aikana. Samat ja samankaltaiset työt ovat jatkuneet opiskelun jälkeenkin. Virkaa tai päätoimisuutta en ole mistään saanut, mutta freelancerina tehnyt hyvin paljon eri oppilaitoksissa pop-jazz-laulunopetusta ja keikkaillut paljon erilaisissa bändeissä."

2. Onko töitä ollut suhteessa enemmän opetuspuolella vai keikkapuolella?

Kolmella vastaajalla viidestä oli enemmän töitä opetuspuolella (ha1, ha2, ha3). Yksi vastaajista kertoi, että töitä on kummallakin saralla yhtä paljon (ha4), ja yksi vastasi, että hänellä on enemmän keikkoja kuin opetusta (ha5). Heidän mielestään opetustöitä on ollut enemmän tarjolla, ja opettajan rooliin on ehkä ollut helpompi samaistua kuin artistin. Opettajan työ koetaan turvallisena ja tasa-painoisena säännöllisine työaikoineen verrattuna keikkamuusikon epäsäännölliseen yötyöhön. Tämä voi osittain selittää sitä, että opettajan työhön halutaan panostaa enemmän.

3. Mitkä asiat koet eniten auttaneen sinua on työllistymään?

Tähän kysymykseen vastaajat vastasivat hyvin samansuuntaisesti. Vastauksista ilmeni muun muassa reipas asenne, sanominen ”kyllä” aina kun pyydetään johonkin projektiin, oikeaan aikaan oikeassa paikassa oleminen, kontaktien luominen opiskelijoihin, opettajiin sekä artisteihin. Muita asioita olivat asioiden hoitaminen ajallaan ja ammattimaisesti sekä jatkuva itsensä kehittäminen ja instrumentin harjoittelu. Hyvät vuorovaikutustaidot ovat tärkeitä. Lisäksi itseensä uskomista sekä sosiaalisia taitoja, rehellisyyttä, ahkeruutta ja luotettavuutta pidettiin tärkeinä ominaisuuksina. Myös leppoinen luonne voi auttaa asiaa.

Ha5 (mies, rumpali): ”Varmasti ainakin se, että olen ottanut ohjat omiin käsiin ja uskonut omaan osaamiseeni. Myös sosiaaliset taidot, rehellisyys, ahkeruus ja luotettavuus ovat mielestäni tärkeitä ominaisuuksia ja ovat auttaneet eteenpäin.”

4. Puhutaan paljon monipuolisuudesta, että se on tärkeää. Millä tavalla koet olevasi monipuolinen alalla?

Kaikki vastaajat kokivat olevansa ammattilaisina monipuolisia. Erillisiä toimenkuvia olivat esimerkiksi artistina toimiminen, ammattitaustalaulaja, bändimuusikko, lauluntekijä, instrumentin/laulunopettaja, studiomuusikko sekä tarvittaessa esiintymisten seremoniamestarina tai juontajana toimiminen. Monipuolisuutta pidetään tärkeänä eri musiikkityylien ja tekniikkojen osaamisessa, sillä se mahdollistaa monenlaisten keikkojen tekemisen sekä erilaisten, eritasoisten oppilaiden opettamisen. Kouluttautuneelta muusikolta yleensä odotetaan monipuolisuutta. Eräs vastanneista mainitsi, että opettaa rumpu-, kitara-, basso- ja bänditunteja sekä tekee miksausta ja äänittämistä. Äänentoistolaitteita myös vuokrattiin niin yksityisille kuin yrityksille. Monipuolisuuden varjopuolena pidettiin sitä, ettei artistina voi keskittyä yhden instrumentin tai musiikkilajin täydelliseen haltuunottoon, jos samalla yrittää osata kaikkea muuta.

Ha5 (mies, rumpali): ”Opetusalalla monipuolisuus tulee ainakin siitä, että pystyy opettamaan erilaisia ihmisiä. Eri-ikäisiä ja tasoisia täytyy opettaa eri tavoin. Keikkailun puolella monipuolisuus tulee lähinnä siitä, miten hyvin hallitsee eri musiikkityylejä. Itse en koe olevani niin monipuolinen kuin ehkä haluaisin olla, mutta kuten kaikilla, minullakin on omat vahvuuteni.”

5. Kuinka tärkeää markkinointi mielestäsi on?

Markkinointia pidettiin vastanneiden kesken poikkeuksetta tärkeänä. Yhden vastaajan mielestä paras markkinointi on olla ystävällinen ja ammattimainen hoitamalla oman tonttinsa mahdollisimman hyvin ja olemalla miellyttävä yhteistyökumppani. Nettisivuja ja sosiaalista mediaa pidettiin tärkeänä, muttei niin tärkeänä kuin hyvän ensivaikutelman antamista kasvotusten. Brändin luomisen kannalta mainontaa pidettiin tärkeänä. Osa vastanneista mainitsi, että jos on niin sanotusti piireissä, mainontaa ei välttämättä edes tarvita. Mikäli joutuu aloittamaan puhtaalta pöydältä, silloin markkinoinnilla on merkittävä rooli alalla jalan oven väliin saamisessa. Mainontaa pidettiin tärkeämpänä kuitenkin artistille kuin opettajalle, mutta se ei ole opetuksessakaan haitaksi. Yksi vastanneista oli suoraan sitä mieltä, että he, jotka mainostavat itseään hyvin, saavat myös keikkoja.

Ha1 (nainen, laulaja): "Markkinointi on tärkeää ja laaja käsite. Koen, että olen markkinoinut itseäni parhaiten olemalla ystävällinen ja ammattimainen. Tämä tarkoittaa sitä, että arvostan työnantajiani ja kollegoitani hoitamalla oman tonttini mahdollisimman hyvin sekä olemalla mahdollisimman miellyttävä yhteistyökumppani. Tämän lisäksi täytyy tietenkin olla olemassa ajanmukaiset markkinointikanavat."

6. Onko feikkaus mielestäsi tärkeä taito?

Musiikkialalla "feikkaus" on tullut viralliseksi ammattitermiksi. Se kuvaa illuusion ylläpitoa, osaltaan eräänlaista päälle liimattua meininkiä esiintymistilanteissa. Toisaalta se edustaa myös taitoa näyttää siltä, että osaa asiansa, vaikka muusikko olisi juuri unohtanut sävelet, sanat tai kappaleen rakenteen. Sen avulla voi onnistua antamaan yleisölle kuvan, että kaikki menee niin kuin pitääkin.

Feikkauksesta tuli hyvin erilaisia vastauksia. Feikkausta pidettiin lähtökohtaisesti ikävänä ajatuksena, mutta käytännön kannalta sen taitaminen on hyödyllistä. Jos esiintyjällä ei ole esimerkiksi inspiroitunut olo, saattaa olla parempi silti välittää esiintymistilanteessa sellaista kuvaa. Tällä tavoin erityisolosuhteet, kuten esimerkiksi sanojen unohtaminen, eivät välttämättä edes välity yleisölle. Huumori voi olla hyvä tapa suhtautua tilanteisiin, joissa feikkausta vaaditaan. Opettamiseen feikkaus ei sovi lainkaan, sillä opetettu asia tulee osata tai rehellisesti tunnustaa, jos ei osaa jotain. Opetuksessa ei sallita mitään puutaheinää.

Yksi kysymykseen vastaajista oli sitä mieltä, että feikkausta ei tarvita ollenkaan. Vastanneilta tuli myös ajatuksia, että soittaessa feikkaus on sallittua, mutta muissa tilanteissa ei. Yksi vastaajista oli

sitä mieltä, että esimerkiksi "lattarikeikan" voi vetää ilman suurta tyyliintuntemusta, jos vain osaa vetää roolin uskottavasti.

Ha2 (nainen, laulaja): "Riippuu kontekstista: mikäli keikkaillessa et ole täysin varma / muista esimerkiksi laulunsanoja, on hyvä olla taito ns. heittää lyriikoita hatusta. (Ja vastaavia asioita soittajilla.) Opetuksessa ei mielestä voi mitenkään feikata; joko osaat näyttää esimerkin opilaalle tai et. Eri asia, tarvitaanko joka ikiseen asiaan erikseen opettajan näyte."

Suomessa rytmimusiikin taito ei ole aivan Amerikan tasoa, mistä sen juuret ja perinteet tulevat. Siksi tuntuu, että suomalaiset muusikot korvaavat osaamistaan feikkauksella jonkun verran. Eräs masterclassin pitäjä Oamkillä itse asiassa sanoi, että hän on feikannut uransa alusta siihen päivään saakka menestyksekkäästi.

7. Entä muovautuminen?

Muovautumista pidettiin tärkeänä taitona sekä opettajalle että keikkamuusikolle. Tärkeänä muovautumisessa nähdään, että se taitona mahdollistaa minkä tahansa genren jakamisen geneerisiin osiin tarkastelua ja käytännön soveltamista varten. Omaperäisyyttä yhdistettynä genretietoisuuteen pidettiin hyvänä asiana vastanneiden muusikoiden kesken. Sulautumiskykyä erilaisiin porukoihin pidettiin myös tärkeänä, sillä se edesauttaa työllistymistä hommien hoituessa sulavasti. Eräs vastanneista totesi, että muovautumiskyky on yksi tärkeimmistä taidoista, jos aikoo tehdä töitä laaja-alaisesti. Hän myös näki, että tämä taito oli auttanut häntä paljon. Joskus suunnitelmat eivät toteudu niin kuin on oletettu, tällaisissa tilanteissa muovautuminen auttaa myös.

8. Onko alalla mielestäsi tilaa uusille ammattilaisille?

Neljä viidestä vastaajasta oli sitä mieltä, että alalla on vielä tilaa uusille musiikkipedagogeille. Yksi oli sitä mieltä, että opettajatarjontaa on enemmän tällä hetkellä kuin kysyntää opetukselle. Hänen mielestään kuitenkin oli mahdollista työllistyä aina, jos perustaa todella hyvän bändin ja markkinoi sen myös todella hyvin, on asiantuntija ja mukava tyyppi. Muutenkin korostettiin "hyvän tyylin" olemisen tärkeyttä. Vastauksista voi päätellä, että yleisesti Suomessa rajoitukset uusille ammattilaisille saattavat olla rohkeuden ja itsevarmuuden puute, sekä laitostuminen ja yhteyden kadotta-

minen siihen, miten ihmiset yleensä kokevat musiikin. Päästäkseen alalla eteenpäin tarvitaan intohimoisuutta, unelmiin pyrkimistä ja vapaaehtoista itsensä ylittämistä. Yksi vastanneista oli sitä mieltä, että opetussaralla on tilaa, kun taas keikkarintamalla on kovempi kilpailu, mikäli sillä haluaa itsensä elättää. Hän näki, että opetuskysyntä kasvaa koko ajan, mutta toisaalta myös opetustarjonta lisääntyy.

9. Onko paikallisen musiikkikulttuurin komppaaminen tärkeämpää kuin maailmanluokan meiningin tavoittelu?

Yksi vastaajista (ha2) oli sitä mieltä, ettei kannata rajoittaa itseään pelkästään paikalliseen musiikkikulttuuriin. Esimerkkiä näyttämällä ja ahkeruudella on hyvä järjestyttää paikallista musiikkikulttuuria ja edistää sitä. On hyvä tehdä musiikkia, mistä pitää ja tehdä se niin hyvin kuin kykenee. Vastaajien mielestä on muusikon oma asia, millä tasolla hän haluaa toimia. Jos haluaa esimerkiksi suurille esiintymislavoille, siihen pitää tähdätä kaikessa, mitä tekee. Musiikkiala on epävarma kaikilla tasoilla eikä menestyksestä ole varmuutta. Yksi vastaajista mainitsi, että esimerkiksi oululaislähtöinen laulaja Saara Aalto on aina halunnut globaalin uran ja saavuttanut sen myös kohtuullisesti. Todettiin, että tietyn tyylinen markkinointi, verkostoituminen ja oikeiden kontaktien luominen on tärkeää. Jos tähtää suurille esiintymispaikoille, on aloitettava paikallisista musiikkipiireistä. Osa haastatelluista koki, että Oulun seudulla toimiminen on mukavaa.

10. Ovatko OAMK:n opit vastanneet työelämän vaatimuksia?

Vastaajien mielestä parhaat opit työelämään on saatu käytännön työkokemuksen myötä. Kuitenkin osa Oamkin opeista nähtiin todella hyvinä. Toisaalta vastaajat näkivät myös oppiaineiden jäävän jonkin verran irrallisiksi toisistaan, eivätkä ne aina tukeneet toisiaan niin hyvin kuin olisi ollut mahdollista.

Ha1 (nainen, laulaja): "Toivoisin että teoriatunneilla soitettaisiin ja soitotunneilla käytäisiin teoriaa." "Osa opinnoista oli hyödyllistä käytännön työelämän kannalta, osa taas ei."

Ha4 (mies, kitaristi): "Koen että työelämässä OAMK:n kursseista eniten hyötyä on ollut teoria- solfa-, soitto- ja bänditunneista. Opettajana en koe saaneeni oamk:n pedagogisista opinnoista juuri mitään oleellista hyötyä. Paras oppi opettamiseen on tullut 10 vuoden työkokemuksen kautta."

Vastaajat totesivat, että OAMK:n tarjoama verkosto on ollut tärkeä osa työllistymistä ja että sen opettajat olivat hyviä esikuvia opiskelevalle musiikkipedagogille.

4 YHTEENVETO JA POHDINTA

Aikanaan kulttuurialalle hakeminen opiskelemaan oli minulle mieluisin vaihtoehto ja suuri toive. Minulla oli jo aikaisemmin mielikuva siitä, että kulttuurialat ovat vaativia jo hakuvaiheessa, mutta taustatietoa kerätessäni tämä ajatus entisestään vahvistui. Opinnäytetyötä tehdessä lujittui myös käsitykseni siitä, että musiikkipedagogin haasteet jatkuvat edelleen opiskelijan valmistuttua. Kun hain alalle opiskelemaan vuonna 2007, koulutus ja työllistyminen olivat selvästi noususuhdanteessa. Nyt kun olen valmistumassa musiikkipedagogiksi, alalla vallitsee hienoinen taantuma ja työllistyminen tulee olemaan haastavaa.

Tätä opinnäytetyötä varten tehdyssä sähköpostikyselyssäni yrittäjyys valmistuneiden musiikkipedagogien keskuudessa ei ollut vielä mikään itsestäänselvyys. Vain kaksi viidestä vastaajasta mainitsi olevansa yrittäjiä. Vastauksissa näytti vallitsevan sellainen ilmapiiri, että töitä kyllä löytyi, mutta perinteistä viran luomaa vakautta oli tavanomaista vaikeampi saavuttaa musiikkipedagogina.

Kyselyn pohjalta näyttää siltä, että OAMK:lta valmistuneet rytmimusiikin musiikkipedagogit eivät koe kohtaavansa arvostuksen puutetta muuta kuin siinä mielessä, että työllistymistilanne on haastava: vaikka alalle on kova kiinnostus, valtio ei tue sitä samassa mittakaavassa kuin esimerkiksi klassisia muusikoita. Kukaan kyselyyn vastanneista ei ollut saanut vakinaista virkatyötä, vaan he ovat joko keikkamuusikoita tai yrittäjiä. Näyttääkin siltä, että nykyään yrittäjyys on yksi tärkeimmistä pop-jazz-pedagogien työllistymistavoista. Suurin osa haastatelluista tekee töitä enemmän opetuspuolella kuin keikkamuusikkoina.

Koin kyselylläni saavani selkeitä ja luotettavia vastauksia niihin kysymyksiin, joita olin asettanut. Tutkimustyötä voisi jatkaa tulevaisuudessa myöhemmin tekemällä uuden kyselyn, johon voisi sisällyttää osallistuvien työllistymistilannetta esimerkiksi valmistuttua, vuoden ja muutaman vuoden päästä valmistumisesta. Opiskelijan näkökulmasta olisi paikallaan, että OAMK voisi jo opiskeluajan kuluessa auttaa tulevassa työllistymisessä esimerkiksi laajemmalla yhteistyöllä eri oppilaitosten ja muiden tahojen kanssa.

Opetus- ja kulttuuriministeriönkin mukaan luoville aloille olisi syntymässä eniten uusia työpaikkoja tulevaisuudessa. Tällä hetkellä tämä näyttäätyy pop-jazz-muusikolle tai -pedagogille siten, että ol-

laan heräämässä siihen tosiasiaan, että musiikilla ja muusikoilla yleisesti ottaen on paljon annettavaa ihmisille ja yhteiskunnalle. Musiikkiala on siinä mielessä monipuolinen, että se voi tarjota ihmisille hyvinvointia tai myös taloudellista hyötyä. Tulevaisuudessa robotit tekevät suurimman osan ruumiillisesta työstä, jolloin ihmisiltä tarvitaan nimenomaan luovuutta ja monipuolista ajattelukykyä.

Olen usein törmännyt uutisiin, joissa mainitaan, että bändisoitto ja ylipäätään soittaminen ovat huipputreenausta esimerkiksi lasten aivoille. Itsekin koen, että vaikka tulevaisuudessa päätyisin vaihtamaan alaa, ei musiikin ja soiton oppimiseen käytetty aika olisi missään nimessä hukkaan heitettyä aikaa – päinvastoin. Musiikkiharrastuksesta on varmasti hyötyä kenelle vain, vaikka pyrkisi näennäisesti aivan erilaiselle alalle, sillä sen myötä tulevaa kehitystä ei tapahdu ainoastaan soittotaidossa. Soitto kehittää aivoja tavalla, josta on pitkäaikaista hyötyä ihmisen elämän kannalta. Lapsilla se kehittää muun muassa kognitiivista ajattelukykyä, tarkkaavaisuutta, empatiakykyä sekä puheäänteiden erottelukykyä.

Musiikilla ei myöskään ole ikärajoitteita sen suhteen, milloin siitä voisi nauttia, vaan se onnistuu sekä vauvoilla että vaareilla. Eräessä Youtube-videossa vanhaan dementoituneeseen mieheen ei saada normaalisti juuri lainkaan mielekästä kontaktia aluksi, mutta kun hänelle kuunnellutetaan nuoruutensa ajan lempimusiikkia, niin hänestä tulee silminnähden eläväisempi ja puhelias (<https://www.youtube.com/watch?v=NKDXuCE7LeQ>, viitattu 29.11.2015.). Samanlainen efekti näkyisi varmaan myös yhteiskunnallisessa mittakaavassa, jos ihmiset vain ymmärtäisivät musiikin arvon. Kun ihminen löytää musiikin tapaan elämässään asioita, joilla on vahva itseisarvo, selkeämmin ymmärtää myös millä asioilla ei ole niin paljon merkitystä kuin olisi aluksi luullut.

LÄHTEET

Allardt, E. 1976. Hyvinvoinnin ulottuvuuksia. Porvoo: WSOY.

Hako, K. 2015. Perusta bändi! Se on supertreeniä lasten aivoille, sanoo tutkija. Viitattu 20.11.2015. <<http://www.ess.fi/uutiset/kotimaa/2015/09/25/perusta-bandi-se-on-supertreenia-lasten-aivoille-sanoo-tutkija>>.

Honkanen, V. & Ahola, S. 2003. Kulttuurin koulutus ja uudet urat. Turun yliopisto.

Karhunen, P. 2005. Musiikin koulutuksesta työelämään. Kyselytutkimus toisen asteen ja ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista. Taiteen keskustoimikunta.

Koivisto, N., Lehikoinen, K., Pasanen-Willberg, R., Ruusuvirta, M., Saukkonen, P., Tolvanen, P., Veikkolainen, A. Kolmannella lähteellä: hyvinvointipalveluja kulttuurin, liikunnan ja nuorisotyön aloilta. Teatterikorkeakoulu. Helsinki.

Metsä-Tokila, T. 2013. Toimialaraportti 7/2013. Luovat alat. Viitattu 20.10.2015. <http://www.temtoimialapalvelu.fi/files/2104/Luovat_alat_joulukuu_2013.pdf>.

Mäkelä, E. 2012. Töitä muusikoille? Kyselytutkimus työllistymisestä Oulun seudun ammattikorkeakoulun musiikin koulutusohjelmasta valmistuneille. Oulun seudun ammattikorkeakoulu.

OAMK. Opinto-opas 2015–2016. Tietoa koulutuksesta. Musiikin tutkinto-ohjelma, musiikkipedagogin suuntautumisvaihtoehto. Viitattu 29.11.2015. <<http://www.oamk.fi/opinto-opas/koulutusohjelmat/?koulutus=mus2015-ped&lk=s2015&alasivu=kuvaus>>.

Old Man In Nursing Home Reacts To Hearing Music From His Era. Viitattu 29.11.2015. <<https://www.youtube.com/watch?v=NKDXuCE7LeQ>>.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2012. Kulttuurialan työllisyys on kehittynyt suotuisasti. Viitattu 20.11.2015. Saantitapa: <http://www.minedu.fi/OPM/Verkkouutiset/2012/08/kulttuurityollisyys.html?lang=fi&extra_locale=fi>.

Muukkonen, M., Pesonen, M., Pohjanoro, U. 2011. Muusikko eilen, tänään ja huomenna. Sibelius-Akatemia.

Siren, V. 2015. Lauri Porra sävelsi konserton – voittaako Sinfonia Lahti Stratovariuksen? Helsingin sanomat. Viitattu 30.10.2015. <<http://www.hs.fi/kulttuuri/a1423624146148>>.

Suomen virallinen tilasto (SVT): Kulttuuri [verkkójulkaisu].

ISSN=2341-7315. Kulttuurityövoima Suomessa 2014. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 24.11.2015].

Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/kl/2014/01/kl_2014_01_2015-08-27_tie_001_fi.html>.

Haastattelukysymykset

1. Oletko ollut työllistettynä heti valmistumisen jälkeen?
2. Onko töitä ollut suhteessa enemmän opetuspuolella vai keikkapuolella?
3. Mitkä asiat koet eniten auttaneen sinua on työllistymään?
4. Puhutaan paljon monipuolisuudesta, että se on tärkeää. Millä tavalla koet olevasi monipuolinen alalla?
5. Kuinka tärkeää markkinointi mielestäsi on?
6. Onko feikkaus mielestäsi tärkeä taito?
7. Entä muovautuminen?
8. Onko alalla mielestäsi tilaa uusille ammattilaisille?
9. Onko paikallisen musiikkikulttuurin komppaaminen tärkeämpää kuin maailmanluokan meiningin tavoittelu?
10. Ovatko OAMK:n opit vastanneet työelämän vaatimuksia?